СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 156. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 10-го липня 1941. No. 156. Jersey City, N. J., Thursday, July 10, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ОБОРОННА ЗОНА ПОШИРЕНА ПОЗА МЕЖІ ПІВКУЛІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що окупація Ісляндії американськими військами означає поширення оборонної зони Америки поза географічні границі західньої півкулі. Окупація острова була спричинена важними стратегічними мотивами, а саме, захопленням важної бази, яку уряд Злучених Держав уважає конечною для своєї безпеки.

У звязку з тою заявою президента в журналістичних колах Вашингтону здогадуються, що американські кораблі почнуть вичищувати океан між Ісляндією та американським континентом від німецьких кораблів.

ІСЛЯНДІЮ ЗАНЯТО В ПОНЕДІЛОК РАНО.

РЕЙКЯВІК (Ісляндія). — Американські воєнні та тягарові кораблі прибули до Ісляндії ще в понеділок рано, отже на кілька годин передтим, як президент Рузвелт проголосив офіційно рішення Злучених Держав Америки заняти Ісляндію. Населення Ісляндії, повідомлене про прибуття американського війська, приняло вістку зівсім спокійно.

ГВІЛЕР КАЖЕ, ЩО РУЗВЕЛТ ЗЛОМАВ ПРИРЕЧЕННЯ.

ВАШИНГТОН. — Биртон Гвілер, демократичний сенатор з Монтани та речник ізоляційної політики в конгресі, закинув президентові Рузвелтові зломання приречення, яке він дав американському народові перед президентськими виборами минулої осені. Висилаючи американські війська до Ісляндії, Трінідаду й Британської Гуяни, президент Рузвелт, твердив Гвілер, зломав приречення, що він не пішле ні одного американського жовніра в чужу війну. Гвілер закинув американському урядові, що він веде імперіялістичну політику, яка скінчиться отвертою війною.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПРОДОВЖЕННЯМ ВІЙСЬКОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт піддержує пропозицію генерального штабу армії, щоб продовжити речинець військової служби. Конгресмен Вадсворт, автор закону про загальну військову службу, рівнож є за те й домагається, щоб конгрес відкинув заборону висилати американську армію поза межі західньої півкулі.

ЗАБИТО ДЕСЯТЬ НІМЦІВ В ПАНАМІ.

ПАНАМА СИТІ. — Панамська поліція застрілила десять, а ранила вісім осіб, членів нудистичної кольонії „швайцарських німців". Вони відмовилися впустити поліцію, яка виконувала свої службові обовязки та чинно виступили проти неї, твердячи, що вони хочуть жити власним життям й волять смерть як втрату тої свободи.

РЕЗЕРВІСТИ ЛЕТУНСЬКОГО КОРПУСУ ПОКЛИКАНІ ДО АКТИВНОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — Департамент війни покликує до активної служби всіх старшин летунського корпусу, що є тепер в резерві. Виняті зпід того поклику є тільки ці старшини-летуни, що займають під цю хвилю важні цивільні пости в національній обороні.

ЗАПРИСЯЖЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДДІ БИРНСА

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джеймс Ф. Бирнес, демократ з Савт Каролайна, зложив присягу як новоіменований член Найвищого Суду. При цій урочистості були президент Рузвелт та шістьох інших федеральних і стейтових урядників.

СОЦІЯЛІСТИЧНЕ ПРАВЕ КРИЛО ОСТЕРІГАЄ АМЕРИКУ ПЕРЕД ЧЕРВОНИМИ

НЮ ЙОРК (Н. П.). — На соціялістичному зібранні в готелі Капітоль винесено резолюцію, яка стверджує, що це в інтересі демократії, коли большевицькі війська завдають великі втрати німецькій армії, одначе найбільш практична та вказана дорога, якою Америка може побити Гітлера, це посилена поміч Англії. Резолюція щодо Росії звучала: „Ми остерігаємо все любляче мир людство, щоб було осторожне й не мало ілюзій, що Росія під большевицьким пануванням може бути довіреним союзником демократій, або американські комуністи привернулися до принципів вільно-вибираного уряду, свобідного робітничого руху й демократичного способу життя. Під цю хвилю вони є ворогами нашого найбільшого ворога, однак вони не можуть бути нашими льояльними союзниками".

БАТИСТА СКЛИКАЄ ЗАСІДАННЯ КОНГРЕСУ.

ГАВАНА (Куба). — Президент Фульгенціо Батиста розписав скликання гаванського конгресу на день 14. липня. Найважнішими точками нарад будуть фінансові справи, як рівнож ухвала на затягнення позички, яку старається дістати кубанський уряд від Злучених Держав Америки.

АРГЕНТИНА СКЛИКУЄ ОБОРОННУ КОНФЕРЕНЦІЮ

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Військові представники полудневоамериканських держав зїжджаються до столиці Аргентини для спільних нарад в справі оборони Полудневої Америки. Крім представників Аргентини, Бразилії, Чілі, Уругваю, Перу, Болівії та Парагваю, в конференції візьме участь рівнож військова делеґація Злучених Держав Америки. Наради військових кількох американських держав, що відбуваються з нагоди свята незалежности Аргентини, мають особливе значіння для Панамського Каналу та стоять у звязку з тими воєнними приготовленнями, які переводить Північна Америка.

БОЛЬШЕВИКИ У ВАШИНГТОНІ ПРИ УКРАЇНУ

З советських кол у Вашингтоні повідомляють, що Росія хоче американської допомоги, однак може видержати довше й без тої помочі. Ці самі жерела подають, що в світі рішуче перецінюється значіння України як виключно рільничої країни, коли тимчасом Україна має рівнож сильно розвинений промисл. Хоч советський уряд цілком не зменшує значіння України як промислового та рільничого центра в СССР, проте, колиб прийшлося втратити Україну, яка вже була під німецьким пануванням підчас першої світової війни, Советський Союз може послугуватися другими промисловими центрами для дальшого ведення війни. Тими центрами є ленінградський промисловий округ, московський та Свердловськ, у стіп уральських гір.

Советські кола у Вашингтоні числяться з тим, що й Японія може вдарити на Советський Союз, одначе вірять, що ненависть, якою дише Росія до німців, відіграє важну ролю у теперішній війні.

Офіціяльний представник СССР Уманський мав сказати в департаменті стейту, що Росія не потребує ані нафти, літаків ані танків. Всякі недомагання та потреби Советів вважають у Вашингтоні великою військовою тайною, тому про це й не згадується в пресі.

СІМ БІЛІОНІВ БІЛЬШЕ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Федеральні чинники повідомляють, що президент Рузвелт буде домагатися 7,000,000,000 для дальшої розбудови національної оборони, згідно з повновластями, даними йому т. зв. „ліс-ленд" законом. Майже в цілости ці гроші будуть призначені на збільшення зброєння Америки.

ПЕРЕМАГАЮТЬ НА ЦІЛОМУ ФРОНТІ, КАЖУТЬ СОВЄТИ

Які не доходилиб з Москви воєнні відомости, всі вони переповнені ентузіязмом з приводу великих воєнних успіхів. З советських звідомлень виходить, що німецький наступ на Совети зістав цілком стриманий. І не тільки те. В Басарабії, де німці перейшли Прут по довгих і затяжних боротьбах, тепер були змушені знову цофнутись, не могучи вдержати занятих позицій перед новими наступами советських частин. Здержано також німецький наступ на Ленінград. Не іде німцям теж і на далекій півночі, де советські війська теж перейшли до офензиви. Разом з тим советські комунікати подають цифри, якими виказують знищення німецьких повзів і літаків. Кажуть, що знищили цілі ворожі полки, а між ними один румунський, що складався з самої гвардії, себто румунської еліти. Також зачали Совети висилати до Америки радіові знимки з побоєвищ.

НІМЦІ СТВЕРДЖУЮТЬ ЗАВЗЯТУ БОРОТЬБУ

З німецьких воєнних звідомлень не можна нічого довідатись, бо вони дуже короткі й кажуть, що воєнні операції розвиваються „згідно з пляном". Але признають, що німецькі війська стрічають такий опір, якого не надіялись. Німецька преса далі твердить, що німці дійшли до Лінії Сталіна. І подає, що москалі побудували оборонні твердині майстерно, бо їх дуже зручно позакривали, використовуючи для цього терен.

В СИРІЇ НАДІЙШОВ РІШАЛЬНИЙ МОМЕНТ

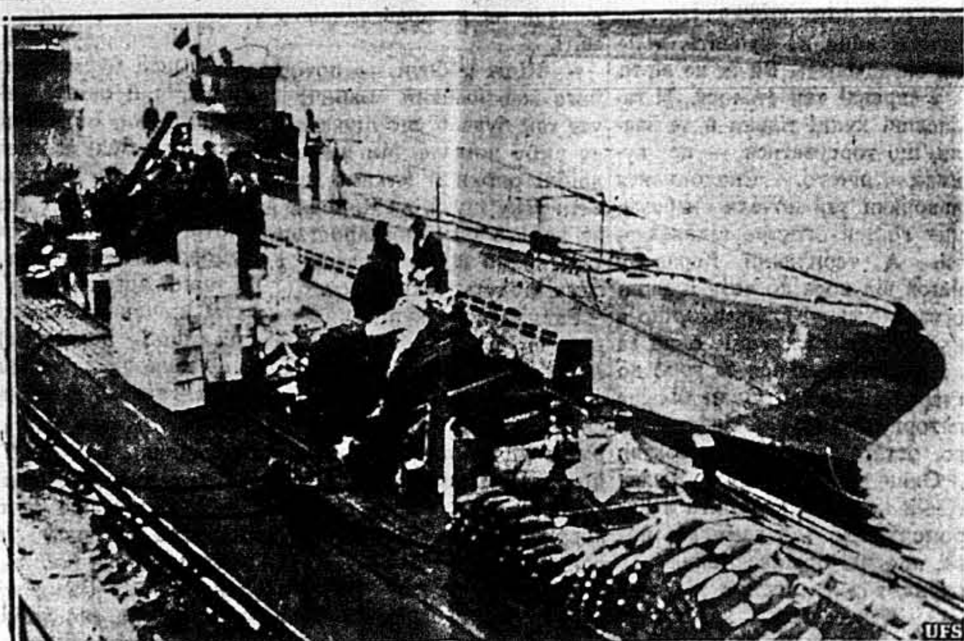
Французи ставлять далі завзятий опір, відкинувши британійське предложення у справі замирення. Боротьба вирішиться мабуть на днях. Але заки западе рішення, прийде ще до завзятої боротьби за пристань Бейрут. Як британійці її здобудуть, а що до цього нема сумніву, війну в Сирії буде можна вважати за скінчену.

БРИТІЙЦІ НА ГРАНИЦІ ІРАНУ

Німці мають розголошувати, що Британія громадить великі сили на границі Ірану рахуючись мабуть з таким випадком, що Німеччина може дійти до Кавказу і звідтам пробувати загрожувати британійським інтересам.

ДІЙСНІ ПОВЗИ, КАЖУТЬ НІМЦІ

Націстівська преса висміває советські донесення про те, що німці вживають „деревляних повзів". Каже, що таке говорення це „дурна советська пропаганда", та що це не є для них нічого нового, бо таке вже розголошувано давніше.

ВАНТАЖАТЬ. Німецька світлина показує приготування до війни на Атлянтику. Коло причалу причеплений підводний човен. На причалі всякі матеріяли, які човен мусить забрати зо собою на довгу подорож. Човен вийде потім на океан робити рейди на британійські кораблі й на кораблі інших держав, що возять добро до Англії.

На такі човни „полюють" переважно при помочі літаків, які їх викривають та повідомляють про них боєві кораблі.

ЛІТВІНОВ ЗНОВУ НА ОВИДІ Й ВЗИВАЄ БРИТАНІЮ НАПАСТИ НА НІМЕЧЧИНУ

ЛОНДОН. — Макс Літвінов, довголітній советський народний комісар заграничних справ перед советсько-німецькою дружбою, виринув з глибокої тиші, в яку його запроторив Сталін і заговорив через радіо англійською мовою, взиваючи Британію до негайного нападу на Німеччину. Літвінов підкреслив, що все надіяння Советів іде за „улюбленим вождом Сталіном" і всі як оден боронять рідного краю перед „фашистським варварством". Він похвалив Черчіла за його велику державну мудрість, коли він заявив проголосив, що перемога Гітлера над СССР булаб катастрофою для Британійської Імперії. Далі Літвінов взивав усі народи і держави, щоб піддержали Совети і Британію в їх боротьбі „проти Гітлера і його кліки вбивників", бо ніякий народ і ніяка держава не буде забезпечена, як довго буде існувати націзм — „найбезвстидніший феномен нашого віку". Літвінов дораджував Британії вдарити на Німеччину з цілою силою таки негайно, бо кожний удар у теперішню хвилину є вдесятеро сильніший від тих ударів, що потім наступлять. Гітлер, казав Літвінов, не повинен мати ні одної хвилини відпочинку. Англія тепер такий відпочинок дійсно має, бо Гітлер змушений відтягати щораз більше сил зо заходу на схід. Та це треба використати Британії для нових безнастанних ударів, а зокрема для нападу на европейський континент, себто на Німеччину. Літвінов запевнив Британію і світ, що Совети будуть боротись до самого кінця, без огляду на жертви, аж поки „варварський фашизм не зникне з лиця землі". З промови виходило, як подає кореспондент „Ню Йорк Таймс", що війна за розбиття Німеччини буде довга й важка.

ВИТАЮТЬ СОВЕТСЬКУ МІСІЮ З ВЕЛИКОЮ РАДІСТЮ.

ЛОНДОН. — Дейвид Андерсон, американський кореспондент, описує широко прибуття советської місії до Лондону. На чолі місії стоїть ген. Голіков, що прибув до Англії з великим числом всяких військових знавців. Місії справили в Англії величезну овацію. Зокрема оплескувано дуже ентузіястично І. Майського, советського амбасадора. Кореспондент каже, що це мабуть робили у більшости советські симпатики, але додає, що й в урядових колах дуже вдоволені, що місії вдалось щасливо прибути до Англії. Можливо, що місія буде займатись не тільки військовими справами, але й політичними.

СТРАШНЕ ЗНИЩЕННЯ ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ.

СТОКГОЛЬМ. — Західня Україна і Білорусь, що є теренами советсько-німецької війни, потерпіли в нечуваний спосіб. Знищені цілковито цілі міста й цілі полоси. Начисляють сотки тисяч загинувшого цивільного населення. Нужда страшна. Люде прямо божеволіють з розпуки, голоду і терпінь. Хворих і ранених нема кому ратувати. І нема кому заопікуватись громадами бездомних дітей.

ЗАЧАЛИ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ПОЛЯКАМИ.

ЛОНДОН. — Як тільки прибула до Лондону советська місія, то декілька військових з цеї місії відразу навязали зносини з польськими військовими представниками і розпочали з ними переговори.

ВАЙНЕНТ ПОМАГАЄ ПОЛЬЩІ ВІД ІМЕНІ АМЕРИКИ.

ЛОНДОН. — Кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс" доносить з Лондону, що британійський уряд намагається довести до згоди Совети з польським урядом на вигнанню. В тому помагає британійцям американський амбасадор Вайнент.

АМЕРИКА УЗБРОЇТЬ ПОЛЬСЬКУ АРМІЮ.

Як виходить на яв, іде тут про дуже важну справу, а саме, про негайне звільнення поляків, інтернованих Советами на Сибірі і створення з них армії з 200,000 вояків, яку то армію мають виеквіпувати Злучені Держави. Польський уряд хоче теж мати негайно свого амбасадора в Москві, як тільки Совети признають Польщі давні границі.

ТОЛСТОЙ ДО ПОЛЯКІВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Олексій Толстой, син відомого московського письменника, говорив через радіо польською мовою, звертаючись до поляків, щоб допомогли всіми силами Советській Росії, що хоче разом з усіми демократіями „знищити фашистівську потвору", яка мусить бути задушена, якщо люде й держави мають остати вільними.

СОВЕТИ ПРО ПОЛЯКІВ.

МОСКВА. — Советське радіо передає тепер постійно повно ріжних відомостей про те, що діється з поляками під німецькою окупацією. Отже каже, що в Люблині німці стратили на торговиці 500 польських жінок і дітей. Далі оголошується, що таке саме діється у Варшаві. Разом з тим оголошується, що поляки ведуть всюди партизанську війну і нищать німецькі відділи на задах німецьких армій, а також поповняють ріжного роду саботажі, як висаджування у повітря німецьких поїздів з амуніцією і т. п. Радіо стверджує, що існує великий польський повстанчий рух, звернений проти Німеччини, який постійно зростає. За той рух, каже советське радіо, мають німці мститись згаданими розстрілами в Люблині й Варшаві.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить псилати гроші лише на 1. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА НА ІСЛЯНДІЇ

Президент Злучених Держав повідомив американський конгрес про рідку в історії Америки подію: американський уряд вислав поважні воєнні військові сили американської воєнної фльоти на обсадження чужого краю. Йде за остров Ісляндію, що лежить далеко на півночі, між Гренляндією й Скандинавією. Хто знає історію подібних окупацій, тому відразу насувається питання: що означає це обсадження острова фльотними військами? Адже таке обсадження звичайно є вступом для постійного захоплення краю для окупаційної держави.

Отже обсадження Ісляндії американськими фльотними військами не має нічого спільного з такою політикою. Передовсім обсадження наступило не крадьком, без відома уряду, як це мало наприклад місце з німецькою окупацією Норвегії, але по виразнім порозумінні з теперішнім урядом Ісляндії. Обсадження Ісляндії не є мілітарною окупацією в тому значінні, в якому розуміння є заняття Чехословаччини Німеччиною. Американський уряд виразно заявляє, що його війська мають виконати на Ісляндії певні завдання; вони не мають у нічому нарушувати правління острова. Коли цілі будуть виконані, не буде військам нічого там робити, і вони будуть відкликані. І ісляндський уряд зовсім певний, що американський уряд ці зобовязання свято виконає.

Якаж ціль висадження фльотних військ на Ісляндії? Ісляндія може легко бути захоплена Німеччиною. Німеччина хотіла би вжити Ісляндії для нападу на Англію, з одного боку, і на Америку, з другого. Для цього Ісляндія знаменито надається. Населення Ісляндії такої німецької окупації не хоче, але воно заслабе, щоб їй противитися. Ісляндія була люзно звязана з Данією, але й Данія не могла би Ісляндії перед Німеччиною боронити, як не могла вона боронити себе самої перед німецькою інвазією. Помагала досі Ісляндії боронитися Англія. Коли тепер Німеччина стала щораз далі підсуватися до Америки, коли вигляди її нападу на Америку стають щораз менше сумнівні, то й Америка мусіла оглянутися за засобом, щоб не дати Німеччині зробити з Ісляндії базу для нападу на Америку, так на американську плавбу на Атлянтику, як і на самий американський суходіл.

Обсадження Ісляндії американськими воєнними силами є поважним ударом у німецькі мілітарні пляни. Можна припустити, що Німеччина цього Америці не попустить, і, як не тепер, то в четвер буде пробувати американців з Ісляндії висадити. Тоді перед американським урядом стане питання, чи датися німцям висадити з острова, чи пробувати ставити опір.

Збройний опір означає війну. Отже обсадження Ісляндії американськими військами наближає знову Злучені Держави на один крок до активної участи в світовій війні. І американський уряд це знає, і американський народ це знає. Це видно з їх публичних заяв. І з цих заяв видно теж, що вони рішені і на цей дальший крок, як націстичний уряд рішиться вжити сили проти американських військ.

Росія і Роки: 1812 і 1941

Теперішня німецько - московська війна своїм розміром та цілію нагадує в дечому ту війну, яку вів Наполеон Бонапарт, цісар Франції, з московським царем Олександром І. в 1812. Ось і тому американські газети присвячують багато уваги тим військовим та дипльоматичним знавцям, що стараються знайти подібности або відмінности в проти-російських кампаніях Наполеона з 1812 р. і Гітлєра в 1941 р.

Німецький похід проти СССР., себто проти московсько-большевицької імперії, подібно як і похід Наполєонової Великої Армії, є звернений в першу чергу проти центру Москви. Як за Наполеона, так і тепер, виринають ті самі назви міст і рік (Вильно, Мінськ, Вітебськ, Смоленськ, Німан, Двина, Березина, Дніпро).

В 1807. р. Наполеон та Олександер І. стрінулися в місточку Тильзі над Німаном та підписали угоду, на основі якої поділили впливи в Европі між дві імперії, французьку й російську. В 1812 р. вони розійшлися. Наполеон закинув Олександрові, що він не придержується угоди з 1807 року, бо не бойкотував як цього вимагав Наполеон, англійських товарів в Европі. Зновж Олександер був невдоволений, що Наполеон не годився на те, щоб Росія забрала Константинопіль, що було давною мрією московських царів.

Наполеон тоді поєднався з Австрією та Прусією й затягнув їх в „святу війну" проти Росії. Він зібрав армію, яка числила понад 425,000 людей, яку назвав „Великою Армією". Головне ядро цеї армії творили самі французи, а решту доповняли німецькі, голяндські, італійські, польські та швайцарські відділи. На крилах його наступу йшли окремі війська Австрії та Прусії під командою Шварценберга та Йорка. В червні 1812. р. Велика Армія перейшла ріку Німан та почала інвазію тодішньої російської імперії.

Москалі, під проводом ген. Барклей де Толлі, застосували досить хитру тактику, бо своїм відступом почали заманювати французів в глиб Росії. При відступі москалі нищили та вивертали все з корінем. В серпні 1812 р. французи здобули слабо боронений Смоленськ та цілковито його зруйнували.

Тоді прийшов на місце де Толлі, ген. Кутузов, як начальний командант, одначе і він придержувався тої самої тактики, а саме відступу в глиб Росії. Та Наполеон примусив його звести більшу битву під Бородіном, що лежить коло сто кільометрів на захід від Москви. Французи її тут знищили цілковито російську армію, однак ця битва не була рішальною. Ось так за 3 місяці дій Велика Армія Наполеона вмашерувала до Москви, яку тимчасом москалі оголотили зо всеї живности, а саме місто підпалили. Збідженні французи не знайшли в Москві живої душі, хіба здохлі коти, щурі та пси, що валялися по вулицях горіючої Москви. Чотири дні горіла Москва й французька армія не могла знайти пристановища. Наполеон, бачучи, що йому не вдається цілковито розгромити російської армії, запропонував Олександрові І. замирення, та цар це відкинув. Наполеонови не лишалось нічого иншого, як почати відступ. Та він передше не подумав, що зима в Москві приходить дуже нагло та несподівано. Тому не дуже спішився з відворотом, що було його нещастям. В листопаді вертаючу Велику Армію захопили бурею й снігівці. Багато війська вигинуло від морозів та ран, а сам Наполеон прибув до Парижа 18. грудня, привівши зо собою ледво 40,000 вояків як решту з його величезної армії.

—o—

Нема сумніву, що певні тактичні помилки цеї кампанії знищили Наполеонову армію. До них належить між иншим брак підготовки до зимового походу та довга війна з Англією та Еспанією.

Насувається тепер питання: Чи повторить ці самі помилки також і Гітлер, який тепер вибрався війною проти Советського Союзу?

Від довшого часу, а саме відколи до влади в Німеччині прийшли націонал-соціялісти, з Гітлером на чолі, не переставали кружляти поголоски, що Німеччина піде проти Росії. Це особливо набрало офіційного характеру тоді, як німецький делегат Гугенберг заявив на міжнародній економічній конференції в Лондоні в 1933. р., що Німеччина мусить розпарцелювати Росію. А пізніше як Гітлер на конгресі своєї партії в 1936. р. виказався про те, що якби так Німеччина мала Україну та Урал, то німецький робітник був би найбагатшим у світі. Та по Мінхенській угоді, як знаємо, Гітлер і Сталін погодилися та підписали пакт не-нападу 23. серпня 1939 р. Цей пакт був властивим початком теперішньої війни, бо зараз після його підписання німці напали на Польщу, а Сталін забрав при тій нагоді Західну Україну та Білорусь, а по якімсь часі Литву, Латвію, Естонію, частину Фінляндії та Басарабію і Північну Буковину.

Здавалося, що спілка Гітлера зо Сталіном видержить довше як ця, що заключив був Наполеон з Олександром І. в 1807 р. Хоч перед підписанням німецько - большевицького пакту в 1939. р. було багато пророків, що ворожили напад Гітлера на СССР, так тепер були такі, що не переставали голосити про „вічну" дружбу між двома диктаторами.

Та від двох останніх місяців, знову почали кружляти вістки про назрівання німецько-советського конфлікту. З усіх світових станиць наспівали вістки про громадження німецького війська на советських кордонах. Та Берлин мовчав, а Москва висміювала ті поголоски, кажучи, що це робота „вашингтонських та лондонських капіталістичних політиків", які, мовляв, хочуть розбити добрі сусідські відносини між СССР і Німеччиною.

Та в неділю, 22. червня 1941. р. Німеччина таки виповіла війну Росії, вдаривши на її границі на величезному фронті, що протягнувся від Чорного моря аж по Арктичний океан.

За два тижні цеї війни Німеччина має певні успіхи. Навіть найбільші вороги Німеччини, включаючи саму Росію, признають, що німецька армія поконала великі труднощі й вдерлися в советську територію. Військовий знавець, Генсон В. Болдвин, пише, що якби не ставитись до звідомлень німецької начальної команди, то таке є, що німці таки розбивають большевицьку армію. Беручи під увагу величезний простір, що на ньому розльокована советська армія, як також цю масу повзів та літаків, що їх мають Совети, то німці посуваються в СССР скорше ніж в Франції, Бельгії, Норвегії та на Балкані. Болдвин обчисляє, що німці посуваються пересічно 25 миль денно в глиб території СССР, коли підчас інших їх підбоїв на Заході вони посувались по 15 чи 20 миль.

Модерне узброєння, яким покищо є добре вивінувана німецька армія, надзвичайна організація німецької армії та вміла команда, оце є ті, чинники, які заважують на перемогах Гітлєра, а яких не мав Наполеон у своїй кампанії проти Москви. Правда, теж і советська армія має також модерне узброєння. Та німці вже вповні випробували свою армію та показали світови неодно воєнне діло, а червона армія була майже до останнього часу таємницею. А в Фінляндії вона радше показала свої слабости.

Американські військові експерти стверджують в більшості, — що комунікати начальної команди червоної армії є призначені більш для пропаганди ніж для ствердження фактичного стану річей на фронті. Кореспондент Ассошіейтед Прес, А. Дж. Стейнкоф, подає, що він переконався на власні очі, будучи в Західній Україні, що большевицька повітряна фльота цілком не співпрацювала з сухопутними військами. Полонений большевицький генерал Ріхтер сказав, що його танкову дивізію розбили німці, не тільки тому, що большевицькі літаки не співділали з нею, але ще й тому, що советська команда була в повному хаосі.

За два тижні війни, німці врізалися доволі глибоко в територію СССР. Вони майже цілковито заняли Західну Україну та продерлися з Волині вже аж під Житомирі І, як кажуть, загрожують Києву. Вони здобули майже всю Білорусь та врізалися у властиву Московщину, підходячи під Смоленськ. Вкінці вони заняли вже Литву, Латвію, майже всю Естонію, як теж, разом з фінляндськими військами, частину північної Карелії, загрожуючи рівночасно Ленінградові та Москві.

Та ці всі перемоги не означають, що червона армія вже розбита. Вона далі ставить завзятий опір, що стверджують самі німці. Тому ще можуть стрінути німців ріжні несподіванки. Але назагал невтральні військові знавці думають, що Совети таки заломляться, але це потриває довше. Отже ніби є познаки, що Гітлер, в противенстві до Наполеона, закінчить успішно свою кампанію проти Сталіна. Питання: А що буде по тій кампанії? Відповісти на це, не так легко. І ледви, чи хто може сьогодня передбачити, як це все закінчиться. Бо допiра по закінченню тих подій буде можна видати остаточний осуд і про воєнну кампанію Німеччини проти Росії.

ВІЙНА І ЖІНКА

(З Канади).

Недавно тому промовляла в Торонто (Онтеріо, Канада) Дороті Томпсон, відома американська журналістка, що є за безпощадну війну з націзмом і Гітлером і стоїть за те, щоб Америка чимскорше пішла активно до цеї війни і допомогла всіми засобами до перемоги демократій. Томпсон говорила в Торонто в справі канадійської „Позички Перемоги". На вічу були майже самі жінки.

У своїй промові Дороті Томпсон взивала канадійських жінок, щоб вони, в спілці з жінками цілого світу, виступили по закінченню теперішньої війни проти нових воєн і намагань довести до того, щоби була заведена „міжнародня повітряна контроля" над повітряними фльотами всіх держав.

Теперішня війна, говорила вона, має особливше значіння для жінок, бо вона ведеться проти Гітлеризму, якого найпоганішою річчю є те, що він опирається цілковито на такім культі мужчин, який старається усунути на завжди вплив жінок на суспільство.

Жінки мусять змобілізуватись.

Якщо даєте гроші на Позичку Перемоги, — казала Томпсон, робіть це з постановою у вашим серці, що ви, всі жінки світу, маєте змобілізуватись. І то на те, щоб у часі миру, як надійде, без огляду на те, що станеться з границями, територіями, економічними справами, мусяла виринути ще одна справа. Є нею постійна міжнародньо-федеральна контроля повітря. Ця федеральна контроля мае мати нагляд над фабриками всіх держав. Це буде інтернаціональна взаїмно-охоронна поліційна ліга, що наглядатиме над тим, щоб ніхто ніколи знова в історії не смів збудувати узброєного аероплянy.

У своїй промові пані Томпсон підкреслювала, що не видно оборони повдовж тисячів миль канадійсько-американської границі. Причиною цього стану є те, що по англійськи говорячі нації вже висказали свою волю, щоб ніколи зо собою не воювати.

У моїм власнім краю і тут, казала пані Томпсон, є такі що жалуються на їхні податки. Це є люди, що не розуміють... що канадійців просять підписуватись на Позичку Перемоги є дуже важне. Є це просьба тяжко притисненого уряду, що говорить до свого народу і каже „прошу". А це слово зникло в словарі висловів переважної більшости світових урядів.

Жінки по цілому світі, казала пані Томпсон, відвернули свої обличчя від війни, але війна знова надійшла до Англії, Франції й інших менших, але високо розвинутих европейських держав. Вона надійшла від таких трьох держав що почали зменшувати вплив і становище жінок, себто від Німеччини, Італії й Японії.

Совети і Пан-Словянський Рух.

ЛОНДОН. — Советський амбасадор Майський втягає уряди Чехословаччини і Польщі, що перебувають у Лондоні, до „пан-словянської спілки", себто до обєднання зо Советами. Чехословаччині дають Совети давні границі. Те саме Югославії, яку теж втягають до цеї спілки.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(27)

Свій табор на майдані він застав просто в облозі від покупців. Розійшлася чутка, що дехто із львовян уже продав свої вироби, й гуртівники кинулися, щоб і решти їм ізпід рук не взято. Вірмени, жиди, греки, молдавани билися між собою, так кожний хотів бути при львівських возах. Але дивна річ — ніхто ще нічого не купив. Для одного ціна була за висока, другому виріб не подобався, для інших було всього то за багато, то за мало. Купці приходили й відходили, то поважно відносилися до купівлі, то знову з жартами, але не брались купувати, — немов чогось чекали. На боці стояв Караполу і спокійно приглядався торговлі. Наші купці попадали вже в нетерпячку.

Всі кинулися до Дмитра питатися, як йому пішло. Він вияснив короткими словами. Питалися, що він їм радив би. Дмитро відповів, що сам задоволений, а вони нехай іще справу роздумають.

— Е, щотам довго думати! — крикнув Гордій. — Я поговорю з Караполу.

Караполу вже був під рукою. Почав записувати до своєї книжечки, кілько яких виробів є на продаж.

Але на інших купців кинулися знову міцеві покупці, — почався крик, гамір, здавалося, що будуть вози грабувати.

— Що це таке, що воно за купці? — спитався Дмитро агента.

— Які це купці — ніякі купці! Рознеслося по торзі, що Киріякі купує львівський крам, то й його вороги насіли на все, щоб йому дошкулити. Але нічого вони не куплять, тільки заважають. Ви їм не вірте.

І справді так сталося. Ті галасливі купці тільки й те знали, що торгуватися, — не купили нічого. Спохопилися львовяни тай почали небажаних гостей згостра відправляти. А терплячий Караполу йшов від воза до воза й записував до своєї книжечки, що є на продаж. І купці один за другим подавалися за горб до старого Киріякі. Один більше виторгував, другий менше, але всі остаточно були вдоволені.

Один тільки кушнір Буневський не хотів говорити з Караполу. Що той намовляв його, просив, божився, знижував баришівне до чотири від ста — Буневський залишився вперто при своїм та в роздріб продавав свій крам. І таки дійшов свого — випродав усе до останньої шкірки. Багато труду його це коштувало, від ранку до вечора сидів на свойому возі, — вже ледви тримався. Але як пізніше вирахував, зарібок його був не багато більший за те, що міг би був дістати при посередництві Караполу. Лютився сердега, нарікав на несправедливість у світі.

— Щож робити, — потішав його жартобливий Бабич; — усе так бувало, що щука дрібну рибу поїдала. Ми ще дуже дрібні рибки й мусимо шанувати таку щуку, як Киріякі. Але колись і ми попідростаємо та станемо щуками, тоді і з нами будуть рахуватися.

Радилися ще купці, чи купувати що в Ясах та везти до Львова. Всі одностайне рішили, що таки краще з порожнім не їхати, а дещо чужосторонського краму до свого міста привезти. Повелося їм щасливо та з зиском своє продати, кортіло ще й удруге дещо заробити.

Але де купувати? Знову всі рішили, що найкраще в Киріякі. Всеж він уже, рахувати, знайомий, може не обдурить і на перший раз доброго краму продасть. А склади його великі й багаті, є в чому вибирати. Розійшлися всі купувати, кожний для себе.

Дмитро рішився купити турецьких матерій. Мав усе на оці великий Киріяків намет на ринку, бачив, який там рух, як жіноцтво купує всякі шовки, золотоглави,[38]) оксамити.

У Львові, думав собі, є такі самі пані бурмистрихи, й лавники,[39]) й багаті майстрові, і шляхтянки, їм теж ці квітисті ганчірки будуть милі. А й йому самому в шаповальському ремеслі квітчасті матерії теж потрібні. Пішов до Киріякі й умовився з ним за купівлю. Старий зробив йому честь і сам пришкандибав до крамниці, щоб порадити свойому спільникові, — так звав Дмитра, — з чого запас робити.

Але Дмитро мав і власного дорадника, Ганусю. Так багато було в нього останніми днями роботи, що про сестру мало памятав. Не знав навіть якслід, що вона робить і як день проводить. Бачив тільки, що вона весела, що добре почувається, рештою не журився. Але тепер хотів зробити приємність сестрі і взяв її з собою на закупно до Киріякової крамниці.

І щож виявилося: Гануся була у крамниці, як у себе дома. Не даремне — сусідка, — як не було купців при возі, щоб не нудьгувати, ходила оглядати турецкі матерії. А що ярмаркували щось два тижні, то й був час заглянути на кожну полицю. Слуга Киріякі, Тимон, смішний дідусь у турецькому турбані, мав до неї слабість, дозволяв їй скрізь нишпорити. Тепер при купівлі не Киріякі, і не Тимон показували Дмитрові шовки й оксамити, а сама Гануся. Як чудово вона знала всякі табини, золотоглави, чамлети, киндяки, габи, — ріжнородні турецькі, перські та грецькі матерії! Як вона розуміла, чи шовк свіжий, чи злежалий, чи оксамит добре крашений, чи сукно не підроблене бавовною. А як уміла показати, де сила котрої матерії, в чому її хиба. І ціну розуміла, в одну мить згадувала, кілько що вартує, а як Тимон ставив на що за надто високу ціну, вона сміялася йому в ніс і торохтіла:

— Дядечку, ви здуріли!

(Дальше буде).

38) Золотоглав — шовкова матерія, перетикана золотом.

39) Лавник — присяжний суддя в міському суді.

Д-Р Г. С. МОНКАДО, кандидат на президентуру Филипин.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

(Докінчення опису **Евхаристичного Конгресу** в Шікаго).

Офіціяльна програма конгресу була розділена на 5 днів. Участь у виконанні програми взяли всі чотири українські католицькі єпископи, а саме К. Богачевський, І. Бучко і В. Такач з Америки та В. Ладика з Канади, як також достойники чину Василіян (в особі протоігумена Бараника) і Редемптористів (в особі протоігумена Бахталовського), що прибули з підбігунових околиць Канади, з Йорктону де як жартом висказалися, є 11 місяців зима, а решта місяців — саме літо. Зі священиків, що дійсно взяли участь у конгресі, бачив я о. канцлера Тарнавського з Філядельфії, о. В. Лотовича з Джерзі Ситі, о. Побуцького з Дітройт, о. Сіміновича з Шікаго і о. Тиханського з Гемтремк. Цей останній мав важне завдання в церкві і був „товстмайстром" на пращальному бенкеті, що відбувся в неділю, в салі монастиря.

Всі наші отці Василіяни, разом 9 душ, трудилися днем і в ночи, бо треба було всього допильнувати, про гостей подбати, а крім того громада велика і люди телефонують безнастанно про ріжні інформації. Було кількох руських священиків, всього по кілька хвилин, як теж хорватський душпастир о. д-р Ванчик.

Конгрес розпочався в середу дня 25. червня в 7-мій годині вечером походом шікаговських товариств з церковної площі до церкви. Про цей похід як також і про початок конгресу була вже у „Свободі" згадка в „Шікаговській Хроніці".

В четвер була Служба Божа відбулися Богослуження, ранком і вечером, які відслужили наші єпископи в асисті духовенства.

В четвер була Служба Божа халдейського обряду, яку відслужив згаданий уже халдейсько - коптійський священик, подібний до апостолів. Він самий ірляндець з чину Єзуїтів. Та кожний присягнув би, що він уроженець Палестини або Етіопії — з вигляду.

У пятницю відбувся ще мітинг наших єпископів і священиків. Про що там говорено і які справи порушено, невідомо світським людям, що й так не мали в справах конгресу жадного голосу.

В часі бенкету жартом згадав Преосвященний Такач, що наші єпископи питали його, а що то буде з Карпатською Україною! Руський єпископ відповів, що звичайно буває так, що велика риба малу їсть, а не навпаки. Жартом, як він висловився, і дійшли до згоди, а саме: єпископ Такач готов співати „Ще не вмерла Україна", а Преосвященний Бучко вторувати з піснею „Я русин був, є і буду".

Неділю треба описати точніше. Це вже не будень. Було коло 5,000 людей, що прийшли поклонитися Евхаристичному Ісусови.

Неділний похід з церковної площі до церкви, у якому взяли численну участь українські, руські, хорватські і румунські товариства був дуже величавий. Погода була знаменита, сонце гріло-непекло. Вулиця Райс, якою йшов похід, дуже тиха. Доми напроти церкви гарні й є майже одного стилю. Всі були прикрашені американськими і українськими прапорами і дуже підносили повагу хвилі та причинялися до піднесення святочного походу, у якому взяли участь архиєпископ шікаговської дієцезії Стріч і апостольський Делеґат з Вашингтону, архиєпископ Чіконані. Згадані духовні достойники, вертаючи з Евхаристичного Конгресу в Сейнт Пол, вступили на український конгрес. При тій нагоді треба згадати, що греко-католицький обряд на Евхаристичному Конгресі в Сейнт Пол заступав єпископ Такач.

Головну Службу Божу і проповідь мав єпископ Богачевський при асисті багатьох священиків, дияконів і клериків зі всіма детайлями нашого обряду. Неділя ця виказала всю красу нашого східнього обряду і піднесла нас в очах чужинців. Апостольський делеґат слідив за всіми детайлями обряду. Він сидів під бальдахимом у папських барвах, себто з білого полотна та жовтими френзлями.

Церква була набита в повному значінню того слова. На переді були судді, Ярецкі, Тремко, священичий чин, лицарі ордену Колюмба і „pro ecclesiae et pontificae" в уніформах. Апостола читав о. Нестор, що також диригував хором. Підчас Служби Божої панувала тишина, перериванa лише клямцанням фотографічних апаратів. А було всіх фотографів аж одинадцять.

Привітну телеграму Папи з Ватикану відчитав по українськи і англійськи ігумен о. Сенишин. Телеграма звучала більше менше так:

З нагоди Евхаристичного Конгресу Східнього Обряду ми лучимося з вірними цього обряду і засилаємо їм побажання успіху як також і наше благословенство. Ми виявляємо вдоволення, зі синівського віддання вірних цього обряду і бажаємо їм ще раз успіху. — Папа Пій XII.

Апостольський делеґат мав також проповідь у церкві. Ось що він сказав в скороченню:

З нагоди нашої присутности на Службі Божій Східного Обряду в церкві св. о. Николая я з приємністю стверджую, що Ви і Ми належимо до одної церкви. Апостольське Вірую опанувало також Схід і задержалося там століттями. Наша спільна церков в часі теперішньої війни і передтим все стояла на становищі мира. Ці слова наша церков повторює при кожній нагоді по цілому світі. Святий Отець, Папа Пій XII., підкреслив, що так важну для всього людства — справу мира у своїй енцикліці зі жовтня 1940. року. Закінчив тим, що є незвичайно вдоволений з відданости і любови вірних східнього обряду до одної католицької церкви.

Українська церква в Шікаго, а може і у всій Америці, не мала ще ніколи стільки духовних осіб підчас Богослуження. Бо колиж могли мати? Знаємо, що в старім краю відвідував наші села апостольський візитатор, єпископ і митрополит. Та в наших церквах не могло нараз зявитися так багато високих достойників українських, руських, словацьких, ірляндських, чеських, халдейсько - асирійських. Цеї чести могла удостоїтися лише 13-банна шікаговська церква, побудована з ініціятиви о. Струтинського в 1913. році, в часі Першого Українського Евхаристичного Конгресу.

Знаємо з української історії, що коли Україна з ріжних причин підупадала на дусі, коли народ попадав в зневіру, приходила йому на поміч церква. Бо попри ті всі промови, що ми їх мали нагоду чути в часі Конгресу, українці, учасники конгресових торжеств чи бенкету ловили за кожним словом, яке згадувало Україну.

Деякі уступи з промов наших єпископів припали учасникам конгресу дуже до вподоби. Бо коли Преосвящений Бучко ствердив, що наш нарід бореться в лабетах антихриста за право свого религійного і національного „вірую", що будучність України буде дуже світла з гляду на її духову місію на Сході Европи, то він підніс український народ до висоти державної нації, додаючи охоти до праці до чогось такого, щодо чого, як каже латинська пословиця, ми „проти надії — надіємося".

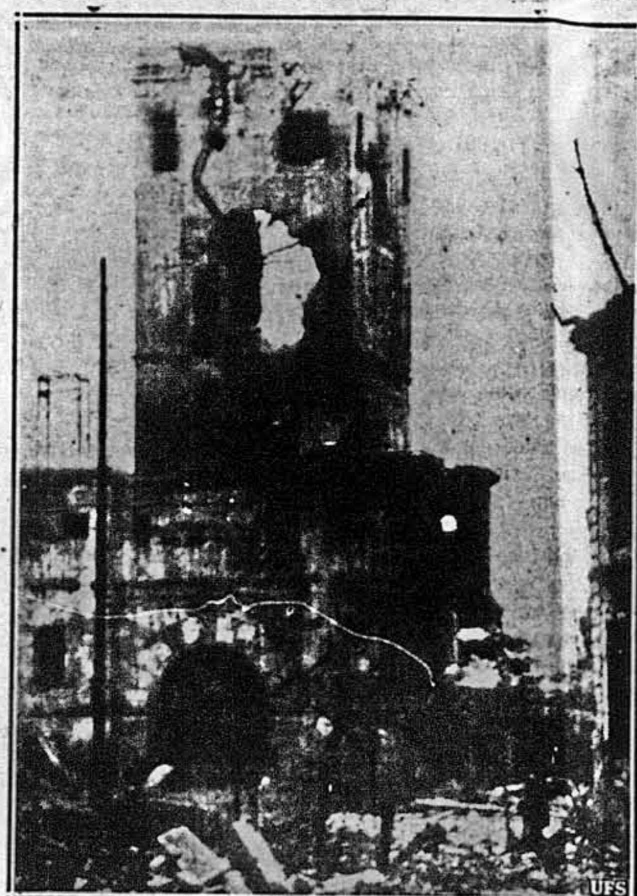
Або Преосвящений Такач! Казав, що треба просити Евхаристичного Ісуса, щоби причинився до обєднання русько-українського народу. І заявив, що вірить, що таке може статися, бо Ісус нас вислухає! Чи це не пророчі слова? Хто цього собі не бажав би, щоби „брат братом став".

На закінчення, вечером, в неділю був ще бенкет. Говорили на ньому самі духовні особи, а світських людей не покликали, крім одного — не українця. Мушу це ствердити з обовязку репортера. А шкода, бо світська і духовна влада повинні співпрацювати. І було кому говорити, бо були люди здалека, які вартувало почути. І були теж такі й місцеві. Були гості з Канади, Ню Йорку, Пенсилвенії, Мішіген, Ню Джерзі, Делавар, а може ще й з інших сторін, про яких годі було розвідати. Думав я, що розвідаю на бенкеті. Хоч три і пів доляровий тикет на бенкет для бідного дописувача „Свободи" за дорогий, то він таки пішов з родиною, щоб дещо почути і написати. На бенкеті говорили оба протоігумени чину Василіян і Редемптористів з Канади, отці Бараник і Бахталовський, всі чотири єпископи, а по англійськи о. Шмаль.

Замітною була промова о. Бахталовського: Нарід жиє вірою, говорив він. Як тому 10 літ український народ віддавав честь Евхаристичному Ісусови у Львові з нагоди свята „Українська Молодь Христови", так і тепер український народ хвалить Ісуса підчас конгресу живою вірою, бо являвся численно на кождоденні церемонії.

На бенкеті було присутніх понад 250 людей.

На саме закінчення скажу, що конгрес був дуже на часі. Бачили його американські кореспонденти і писали про нього як про збір американських громадян, українського роду. Підчас бенкету приґравала українська шкільна орхестра і співав Український Козачий Хор під управою п. Семена Чуби. Хлопці всі в синіх шараварах, підперезані жовтою лентою і у вишиваних сорочках. Ігумен Г. С. В. В. закінчив бенкет молитвою.

ВОЄННІ ЗНИЩЕННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.— *Лише згарища стоять з твердині в Литовському Бересті після сутички між російськими й німецькими військами. (Німецька світлина).*

ВОЄННІ БРАНЦІ ВЕРТАЮТЬСЯ ДОМІВ.—Французькі вояки, захоплені німцями підчас війни, вертаються домів. Для підзначення таких бранців німці намалювали кожному довгу білу рису на плечах.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ

(ПРО СОЦІЯЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ)

Урядовці системи соціяльного забезпечення найчастіше допитуються інтересованих про докази віку і стан переходових робітників, як подає Заряд Соціяльного Забезпечення. Питання і відповіди дотично тих справ є такі:

Питання: Як може робітник памятати імена і адреси всіх своїх працедавців за всі роки своєї праці, щоби можна провірити рекорди в той час, коли він подається на одержування місячних бенефітів?

Відповідь: Закон соціяльного забезпечення приписує, щоби підприємець час від часу видавав письменні викази кожному робітникови про заробітну платню і вкладки, котрі мали би бути свого рода посвідками для робітника. Хто не має певности про своє конто соціяльного забезпечення, той повинен робити річну провірку, замість з тою справою отягатись через довгі роки. Для тої ціли можна дістати готову поштову картку з кожного бюра соціяльного забезпечення або з робітничої юнії. Деякі юнії мають рекорди про підприємців для своїх членів.

Питання: В який спосіб можна доказати свій вік, коли нема можливости дістати метрики уродження?

Відповідь: Потверджений відпис рекорду уродження або хрещення — це найкращий доказ віку. Однак на випадок, коли цього не можна дістати, то Заряд Соціяльного Забезпечення прийме інші докази, а саме родинні записки; зізнання осіб, котрі знають про дату уродження аплїканта; метрику вінчання де подано дату уродження; асекураційну полісу, особисту або групову; рекорд військової або державної служби, або який інший публичний документ.

Питання: Коли робітник дістане карту конта соціяльного забезпечення в Ню Йорку, а потім виїде на роботу до Каліфорнії чи до будьякого іншого стейту, то чи він повинен вибирати собі іншу карту конта, чи ні?

Відповідь: Рішучо ні. Тільки одне конто соціяльного забезпечення є потрібне для робітника. Карта одержана в Ню Йорку є важна в кожнім стейті. Колиб так сталося, що робітник має більше як один рахунок соціяльного забезпечення, то він повинен задержати собі те, котре було дане підприємцеви, а прочі звернути, наднімаючи задержане число, до найближчого бюра Заряду Соціяльного Забезпечення для уневажнення.

Загальна Рада, — ФЛІС.

НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНЕЦЬ В АЛЬБЕРТІ (КАНАДА)

Без сумніву Стефан Чесак, що числить тепер 93 роки і мешкає одну милю на захід від Брудергайм, є найстаршим українцем в Алберті. Він належить до перших поселенців в околиці Брудергайм, де взяв гомстед перед 50 роками. Він прибув туди возом запряженим волами з Келгар і небаром зробив другу таку подорож до Келгар і назад волами, щоб закупити засоби поживи та річи, потрібні до господарства, бо в Едмонтоні не можна було того всього дістати, що в Келгарах. Хоч як старий Степан Чісак, то він ходить ще пішки до української церкви до Чіпман на богослуження, а треба знати, що до чіпменської церкви з фарми Чісака є 18 миль дороги. Він звичайно дякує в часі богослуження і читає апостола та й то без окулярів. Чісак каже, що він сподіється дожити до сто років, і тоді спокійно готов вже вмирати.

КОШТИ ЖИТТЯ В КАНАДІ ПІДНЕСЛИСЯ

Домініяльне статистичне бюро в Отаві оголосило недавно числа щодо коштів життя в Канаді. Вони представляють, що від початку війни, цебто від вересня 1939. р. аж по кінець квітня біжучого року кошти життя в Канаді піднеслися на 7.7 відсотків.

Найбільше піднеслися кошти життя в Монтреалі, бо на 10.1 відсотків. В інших більших канадійських містах кошти життя піднеслися в такий спосіб: Саскатун на 9 відсотків; Ст. Джан (Ню Бронсвик) на 8.03, Галифакс на 7.08, Венкувер на 6.5, Торонто на 6.03, Виннiпеґ на 6.02, а Едмонтон на 5.7 відсотків.

У виготовленні свого звіту згадане статистичне бюро брало під увагу кошти поживи, палива, винайму мешкання, одежі, меблів й інших, потрібних до життя річей. Найбільше піднеслися кошти поживи.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФРАНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268., відбудуться в суботу, 12. липня, в годині 8. ввечір, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів бути присутними на зборах, де маємо важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби прийшли й вирівнали свої залеглости. Проситься членів не забувати про нових членів до У. Н. Союзу. Сповнім свій обовязок. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339., відбудуться в суботу, 12. липня, точно в годині 7. вечером, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Проситься всіх членів і членкиць прийти на означений час, бо тепер літній сезон, то члени повинні зійтись начас і полагодити справи, які є на деннім порядку, щоби уряд не вичікував по 2 і 3 годині на членів. Напоминається довгуючих членів, щоби прийшли і вирівнали свої залеглі довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься також не забувати за приеднування нових членів, як старших так і дітей до У. Н. Союзу. — За уряд: Ів. Сорока, предс.; Ів. Іванишин, кас.; Ів. Сорока, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Піврічні збори Тов. Січ, від. 59., відбудуться в суботу, 12. липня, в годині 7:30 вечором, в гали під церквою. Уряд просить членів явитись на зборах на означений час. Контр. комісія здасть справоздання касове за 6 місяців і інші справи будуть рішатись. Присутність усіх членів конечна. — Д. Чернявський, предс.; М. Галькевич, кас.; І. Глива, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори Тов. „Зоря", від. 69., відбудуться в суботу, 12. липня, в 8. год. ввечір, в „Карпатія Гали", 217 Іст 6. вул. Проситься всіх членів прибути на збори. — Й. Забавчук, пр.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ГВАЙТСТОВН, Н. Й. — Мітінг Тов. „Просвіта", від. 129., відбудеться в суботу, 12. липня, в домі тов. Максима Алексюва, в 8. год. вечером, під ч. 151-19 — 14. Еве. Обовязком всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару після статуту. — М. Баран, предс.; С. Кузьма, кас.; М. Дзярський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 12. липня, в год. 8:15 ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. На тих зборах обовязково мають бути приявними всі члени відділу та вирівнати залеглі й біжучі членські вкладки. — М. Близнак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375., відбудуться в неділю, 13. липня, в год. 12:30 пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Проситься всіх членів явитися на збори. Всі довгуючі члени повинні обовязково явитись на збори і вирівнати свої залеглости. — Уряд.

СПРАВА ПІДВИЩУВАННЯ ЦІН

Власти оборони, котрі мають за завдання захищати інтереси консумента і хоронити його перед неоправданими підвишками цін, дістали поручення від Департаменту Справедливости, щоби негайно повідомляти про кожний такий випадок, котрий вважають нарушенням законів проти трестів.

Генеральний прокуратор Роберт Г. Джексон у своїм листі до Леона Гендерсона, директора Бюра Адміністрації Цін і Цивільних Засобів, висказує таку думку: Спільне порозуміння усіх агентур, які мають до діла з питанням цін, є конечне, якщо потрібна підвишка цін має бути здержувана.

Генеральний прокуратор взиває директора Гендерсона передавати до до анти-трестової комісії Департаменту Справедливости всі справи дотичні підвишки цін, що може являтись нарушенням даних законів. Федеральне Бюро Інвестиґації має обовязок наперед такі справи провірювати.

Департамент Справедливости також планує передавати д. Гендерсонови повні відомости про перебіг кожного правного поступовання після законів проти тресту, коли це було зроблено в наслідок зміни цін.

Загальна Рада, — ФЛІС.

ГУДСОН, Н. Й. — Перші важні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 476., відбудуться в неділю, 13. липня, по Сл. Божій, в гали церковній української правосл. громади, South Partition St. На тих зборах повинні явитися всі члени. Маємо важні справи до вирішення. — За уряд: Михайло Ґжиб, предс.; Михайло Лібрук, кас.; Павло Маряк, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ, — Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 182., відбудуться в неділю, 13. липня, в 3. годині пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи, тому обовязком є кожного члена прийти на збори. Довгуючі члени зволять прийти і вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — І. Живіцький, предс.; Г. Яськів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Любов, від. 45., відбудуться в неділю, 13. липня, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул., в годині 2. пополудні. Проситься членів прибути на збори і старатися вирівнати вкладки. Уряд вже від полудня полагоджує всі справи; кому спішно то нехай прийде скорше. — Василь Стриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Теодор Малик, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Збори Бр. Сош. св. Духа., від. 237., відбудуться в неділю, 13. липня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів явитись конечно, бо є важні справи до порішення. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Піврічні збори Тов. Мир., від. 324., відбудуться в суботу, 12. липня, точно в год. 8. ввечір, в Укр. Громаді при 23. і Бравн ул. Проситься всіх членів прийти на ці збори. Буде піврічне справоздання контр. комісії, як рівнож інші важні справи. Довгуючі члени обовязково повинні явитись і вирівнати свої залеглости, щоби не наражуватись насуспенду. — О. Гороховський, предс.; М. Ґелета, кас.; Гр. Бучко, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Місячний мітінг Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44., відбудеться в неділю, 13. липня, в годині 1:30 пополудні, в укр. правосл. гали на Нюпорт Еве. Взивається всіх членів прийти на цей мітінг і заплатити свої місячні вкладки. Також буде якась несподіванка, як прийде більше членів. — За уряд: В. Шишка, предс.; А. Боднік, кас.; Л. Демчук, секр.

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету з У. Н. Союзом).

(6)

Народня українська поліфонія це є найцікавіще музичне явище. Походження її криється в темряві поганського культу і в сутінках суспільного життя. Цілком зрозуміло, що культ, чи спільне ділання мирного чи боевого характеру, є колиска хорового співу, але процесу його розвитку ми не моглиб прослідкувать, колиб українська хорова пісня не дала нам до того ключа. Маючи перед очима такі крайности, як хорове унісонне виконання гомофонних Веснянок та інших Обрядових пісень, та поліфонію пісень пізнішого походження, приходимо до процесу „гетерофонії". Ще наші Літописи XII. ст., розказуючи про поганські свята, говорять нам про „бісовські хороводи й ігрища, скакання й співи". Отже ці гуртові співи й акти (можливо з великими змінами) провадились до останніх часів в Україні в „Обрядових піснях". Тут спостерігаемо при гуртовім унісонім виконанню випадкові відхили від головної мельодії, що мають гетерофонічний, а разом імпровізаційний характер. Одноразово в пісні з високорозвиненим многоголосям (особливо на Великій Україні) бачимо, що ті відхили вже не є випадковим явищем, а набрали сталого характеру добавочних (до головної мельодії) голосів, як нарід каже — „підголосків". Тож відхили від мельодії, що з бігом часу набрали сталого характеру варіянтів мельодії, в гуртовім виконанню стали „підголосками", себто своерідним контрпунктом, що не має нічого спільного з контрапунктом европейським, твориться шляхом рівнобіжного голосоведення й має характер імпровізаційний. Ця імпровізаційність є найцікавіше музичне явище. Стовбур мельодії на наших очах обростає гиллям і листям „підголосків", інчим у кожному вірші пісні. І колиб заставити співаків достотно повторить музику так само, як вони тільки що співали, — вони не зможуть. Це є „творення" в самому докладнім значінню слова є „експромт". Характер і музикальне багацтво цих „підголосків" залежить від музикальности співака, його настрою, загальної звукової ситуації і уважности слухача. Вони вічно нові, а ніколи не порушають звязку й льоґічно з основною мельодією. Це є начеб впровадження принціпу „варіяції на тему". В гармонічномуж підкладі це все цілком протилежне поняттям европейської ґармонії й контрапункту, все повне дивного музикального еретицтва, несподіванок, але завше свіже, цікаве й нове. Ваша европейська музикальна льоґіка обманута і на ваших очах парадокс стає льоґічним. Перед вами нвче розцвітає фантастичним цвітом невідома рослина. Враження описуеме і незабуваеме. Звичайно починае один голос, але він не грае головної ролі, а наче дає знак хорови, закликає його до роботи, і коли хор вступає, — вся праця віддається йому. Пісня росте, розвивається, доходить до вершини і закінується уніссоном часто в октаву.

—о—

Як один і при тому самий яскравий прояв духового життя нації, українська пісня тісно звязана з історією українського народу. Разом з ним вона переживала доби підйому і упадку. Отже XVI. і VII. століття дали найбільше скарбів української народньої музичної творчости, бо хоч то була доба найстрашнішої боротьби нашого народу на всіх фронтах, але та боротьба захопила націю до самої глибини, напружила всі її творчі сили. Це напруження по енерції продовжувалось ще на протязі XVIII. ст., коли ще національні ідеали не були затемнені, а надії й очікування живили душу народу животворчим вогнем. За те в XIX. ст. темрява національної неволі закрила для українського народу провідні зорі, він так би мовити „губить національну намять", а разом з тим і звужується палета його народньої творчости: пісня нидіє, і з провідної позиції сходить в вузькі межі родинного життя. В останній раз спалахнула була народня творчість в Гайдамацькій Революції під проводом Залізняка й Ґонти 1768. р., видала скілька чудових історичних пісень і знов завмерла в родиннім оточенні на все XIX. ст. Великі події історичного життя держав-окупантів не хвилювали народнього духа і він мовчки пройшов проз них. Навіть така подія як одміна панщини в Росії дала не більше двох, трьох пісень. Останняж большевицька неволя зустрінута народним творчим духом цілковитою мовчанкою, і все що видають тепер большевики за народну творчість є фальшивий переспів старого з підкладанням нових препарованих текстів твору ріжних „народніх" (себто ненародніх) поетів, або дешевенька в народнім стилі композиція совєтських музик, яку старанно переводять в маси спеціяльні орґанізації, щоб співать те, що треба вважать „великим". Але то все можна назвать швидше співом для народу, а не співом народу.

Церковна Музика.

Виявляючи всебічно життя української нації, наша народня пісня висвітлює і релігійну суть української душі, християнської з природи, глибоковіруючої, повної високих моральних ідеалів. Тут українська народня творчість не тільки склала чудову релігійно-моралістичну пісню, але будувала також і нашу церковну музику, як колись будувала поганську культову. Варта зупинитись над цим маловисвітленим питанням.

Встановить точну дату заведення церковного співу в Україні так трудно як дату початку християнства. Леґенда про подорож апостола Андрія в Україну не буде дуже фантастичною, коли візьмемо на увагу існування на побережу Чорного моря грецьких кольоній у VII. століттю перед Христом. Ті кольонії були в постійнім торговельно-культурнім звязку з тубільним населенням і промінювали свій вплив поза Київ аж до Чернигівщини, а з другого боку були в тіснім звязку, з своєю метрополією та Малою Азією. Тож сама подорож могла статись ще в I. століттю по Хр. Про християнство на території України говорить в IV. ст. св. Іван Золотоуст і блаж. Геронім. Св. Кирило (Кирило-фільософ) застав в Криму християнина Киянина і той показував йому церковні книжки (Евангелія, Апостол, Псалтир) писані словянською (руською) мовою, а вчив його читать ті книжки ще в 860. році. Тож ясно, що коли були богослужбові книжки, то було й богослужения в живій мові, був і спів. Але що то за спів був, трудно сказать, бо матеріяльних памятників того часу ми не маемо, а церковно-півчі книжки появивлись в нас тільки в XII. ст. (найстарший примірник, якого маемо, це „Стихірарь" з 1152. р.). Факт, що першими нашими духовниками були болгари (перший Митроп. Михаїл), що кн. Володимир встановив інститут співаків „деместиків" з болгар, що мова християнської пропаґанди повинна була бути близькою до нашої української, а до того й аналіза півчих найстарших книжок з боку тексту й музики показує, що Україна одержала спів з походження грецький, але оболгарений. Посередниками як в християнстві так і в церковнім співі між греками й словянами були болгари, македонці. Передаточнимиж пунктами християнської грецької культури було греко-болгарське місто Солунь (Сальоніки) та манастирі Атону, серед яких уже в VII. ст. по Хр. був манастир „Руссікон" і де кн. Ярослав (1019-1054) заснував український манастир. Отже одержаний від болгар церковний спів був грецького походження, але ославянений болгарами. На Україні він уляг такій самій перерібці українській, так, що вже на XII. ст. цей спів ледви нагадує деякими фраґментами свій греко-болгарський прототип, а по суті був вже цілком самостійний і в мельодії і в тонописі, хоч і підлягав грецькому православному канону „осмогласся" (вісім основних напівів). Щоб зрозуміть шлях такої „українізації", треба памятать, що церковний спів залежав цілком від слова (тексту), передавався на слух з памяти шляхом практичним, так, що вже до хвилі його записування він був не тим, яким його було принесено в Україну. Музичні-ж знаки, якими він був записаний в XII. ст. мали тільки мнемонічне значіння і тільки нагадували мельодію раніш вивчену на слух. Крім того кожний музичний знак означав не окремий звук, а цілий мельодійний зворот, себто був „гієроґліфом". Все це відчиняло двері для самих широких впливів, модифікації, а в данім разі „українізації". Українізація-ж була мислима на основі того співочого матеріялу, який мали в своїй розпорядимости місцеві співаки, себто нашого народнього українського співу, чи світського чи культового.

(Дальше буде).

ШИРОКО ЗВІСНЕ ВЕСІЛЛЯ. До Сан Франсіско приїхали оноді новоженці: Джан Келі та відома американська міліонерка Бренда Фрейзіер. Люди прозивають Келія Шипреком, а жінку „Шипі".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 13. липня, в 1. годині пополудні. Проситься всіх членів прийти на збори, вирівнати свої вкладки й припровадити з вобою нових членів до Тов. Сокіл. — Т. Кальмук.

СКРЕНТОН, ПА. — **Півpічні збори** Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 13. липня, в годині 2. пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 608 В. Лакаванна Евню. Присутність членів є на зборах обовязкова бути. Контроля здасть звіт за перший півpік. — За уряд: О. Запоточний, С. Говка, Р. Рубльовський.

КЛІВЛЕНД, О. — Півpічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 251., відбудуться в неділю, 13. липня, зараз по Сл. Божій. Отже проситься всіх членів на ці збори прийти й вислухати справоздання контр. комісії за пів року. Буде справоздання з пікніку. Напоминається довгуючих членів вирівнати свої довги, які довгують по два й три місяці. — За уряд: М. Карась, предс.; Н. Страп, фін. секр.-кас.; И. Керик, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 75., відбудуться в неділю, 13. липня, в год. першій попол., в У. Н. Домі при Мартін ул. Проситься членів прибути на збори. Маемо важні справи до полагодження. — Петро Костирка, предс.; Ів. Слупецький, кас.; Мих. Присташ, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Півpічні збори Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94., відбудуться в неділю, 13. липня, в годині 11:30 рано, точно по Службі Божій. Обовязком кожного члена і членкиці прибути на збори та почути звіт контролі за 6 місяців. Шановні члени і членкиці, треба троха інтересуватися Товариством і його членами, бо незнати, яка нас доля чекае. — А. Патра, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Півpічні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102., відбудуться в неділю, 13. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Вест 7. ул. і Калидж. Кожний член обовязково повинен явитись і вислухати справоздання за півpік. Делеґати з конвенції дещо пояснять членам. Контроля мае явитись в суботу в 2. год. по обіді під адресу 9114 Fuller Ave. — За уряд: Юрко Гірняк, предс.; Д. Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ЙОНГСТАВН, О. — Півpічні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230., відбудуться в суботу, 12. липня, в 7. годині ввечір, в У. Н. Домі, 525 Вест Райен Евеню. Просимо всіх членів і членкиць узяти участь у зборах, де буде справоздання уряду за 6 місяців і буде виясненя щодо нових родів обезпечення в У. Н. С. для дітей. Тепер є змога для всіх наших укр. дітей вписатися до У. Н. Союзу. Користаймо з нагоди, якош ще не мали до тепер. А чужинці нас все випереджували, а тепер вже того не буде, бо маемо аж 5 кляс для дітей. Хто яку захоче, то може набути в нашім У. Н. Союзі. — Т. Періг, предс.; М. Мушинський, кас.; Ів. Павловський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Півpічні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292., відбудуться в суботу, 12. липня, в годині 7:30 вечером, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін. Проситься численно прибути. Прошу не забувати за вкладки, а платити точно що місяця, або пів річно, або річно. Старайтеся приєднувати нових членів, як старших так і дітей, до У. Н. С. — Іван Форись, предс.; Петро Кізел, секр.; Ілля Андрусевич, кас.

ТОЛІДО, ОГАЙО. — **Півpічні збори** Бр. св. О. Николая, від. 167., відбудуться в неділю, 13. липня, в 2. годині пополудні в гали, де звичайно. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маемо важні справи до полагодження. Неприсутний член на зборах підлягає 50 ц. кари, а урядник $1. — Уряд від. 167.

КЛІВЛЕНД, О. — Півpічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться 13. липня, в У. Н. Домі, в 1. годині пополудні. Проситься всіх членів прийти на збори, бо буде справоздання уряду і інші важні справи до полагодження. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр. і кас.; І. Жук, рек. секр.

КЛИВЛЕНД, О. — **Півpічні збори** Бр. Василія Великого, від. 364., відбудуться в неділю, 13. липня, точно в годині 2:30 пополудні в Українськім Домі на Іст Сайд, 3161 Іст 93 Стр. Тому, що є важні справи до вирішення, як також справоздання контролі, тому обовязком кожного члена бути на зборах. Довгуючі члени повинні вирівнати свій довг як також за діти. Також будеться приймати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу без вступної оплати. Члени, що не мають своїх дітей в Союзі, повинні вписати тепер. — Бурко Мих. предс.; Кравчук Ст., кас.; Іван Сподар, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — **Півpічні збори** Бр. св. О. Николая, від. 369. відбудуться в суботу, 12. липня в год. 5. ввечір в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на озн. час. Збори перенесено на суботу тому, бо в неділю відбуваються пікніки, то люди не приходять. На тих зборах буде справоздання за 6 місяців і рівнож другі справи до вирішення. — І. Климишин, предс.; С. Новацький, кас.; М. Куба, секр.

МІКІСПОРТ, ПА. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 132., відбудуться в неділю, 13. липня, зараз по Сл. Божій. Обовязком всіх членів прийти на означений час. На тих зборах буде півpічне справоздання контрольорів і фін. секретаря. Уряд просить ще раз всіх членів явитись. Будуть ще інші справи рішатись. Також приведіть нових членів. Ми їх радо впишемо до У. Н. Союзу. — Уряд: Гр. Коніцький, предс.; Дм. Сова, фін. секр.; Йосиф Несторович, кас.; Мих. Усик, прот. секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Півpічні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 12. липня, в годині 8. ввечір, в гали, де все. На зборах буде зданий шість-місячний фінансовий звіт, потверджений контр. комісією, і будуть вирішені інші важні справи. Котрий член не явиться, буде караний 50 ц., а урядник 1 дол. — І. Кароль, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Півpічні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 12. липня, в годині 8. вечером, в сали 30 Іст 7. вул. Проситься всіх членів прийти начас і платити свої вкладки перед зборами, що тим самим будем мати більше часу до полагодження справ відділових і не будемо мусіти протягати зборів до пізна. — П. Стахів, предс.; М. Підгайний, кас.; М. Коваль, фін. секр.; Ів. Серединський, рек. секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Півpічні збори Тов. Зап. Січ, від. 155., відбудуться в неділю, 13. липня, в годині 2. пополудні в гали У. Н. Дому. Проситься членів прибути якнайчисленніше, бо буде справоздання уряду і контр. комісії з півpічного діловодства, як і інші справи будуть до вирішення. Рівнож взивається довгуючих членів, щоби свою залеглість вирівнали, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Іван Балух, предс.; Василь Дригинич, кас.; Андрій Ярічевський, секр.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ТАРЗАН ч. 351. — Підступ Юґта.

Перескакуючи з одної галузи на другу, Том натрапив раз на таку, що під ним зламалась. Куаля зловила його в свої руки.

Юґто з цікавости пішов оглянути ту гиляку, що зломилась. Він переконався, що вона була підсмалена блискавкою, що в малпячій мові значить „ара".

Це зродило в нього одну думку. Він рішив, що колиб він зубами надгриз гиляку, то вона також заломиласяб.

Отож Юґто високо на дереві вибрав одну гиляку і почав її надгризати, все маючи на увазі свій підступний плян.